

УДК 34-057.4 (571.16)

І. А. Іванніков

*доктор юридичних наук, доктор політичних наук, професор,
професор кафедри теорії і історії держави і права
(Південний федеральний університет, Російська Федерація)*

ІСТОРИК РОСІЙСЬКОГО ПРАВА ІОАННИКІЙ ОЛЕКСІЙОВИЧ МАЛИНОВСЬКИЙ: ЖИТТЯ І ДІЯЛЬНІСТЬ¹

Іоанникій Олексійович Малиновський (04.11.1868 – 1932) народився в місті Острозі Волинської губернії (нині місто Острог знаходиться на території Рівненської області, Україна) в сім'ї ремісника. Після закінчення юридичного факультету Імператорського університету Св. Володимира І. О. Малиновський отримав диплом першого ступеня. Його залишили в університеті для підготовки до професорського звання за кафедрою державного права без призначення стипендії. Другий і третій рік перебування в цьому статусі І. О. Малиновський отримував стипендію.

Д. М. Диновський зазначав: «Свій трудовий шлях Іоанникій Олексійович почав на Полтавщині, де впродовж двох років (1892 – 1894) він був учителем у родині міського поміщика Трифановського, згодом викладав законодавство в Київському кадетському корпусі, а також нетривалий час працював домашнім учителем сина відомого збирача української старовини В. В. Тарановського. У 1895-1899 роках він – професорський стипендіат Київського університету Св. Володимира» [1, с. 32]. Незабаром він познайомився з дочкою відомого українофіла

© Іванніков І. А., 2013

© Національний університет «Острозька академія», 2013

А. Я. Кониського Марією Кониською. Їхній шлюб було зареєстровано у Володимирському соборі міста Києва 1 липня 1898 року. І. О. Малиновський любив українську культуру, але вважав себе росіянином і виступав за єдину Росію.

У 1894 році в Києві була видана його книга «Вчення про злочин за Литовським Статутом», яку він почав писати ще студентом. У цій роботі І. О. Малиновський виклав вчення про сутність злочину, дав класифікацію видів злочинів за Статутом Великого князівства Литовського. Він виконав велику роботу. Ним було досліджено три законодавчих пам'ятки XVI століття: Литовський Статут 1529 року (Старий Статут), Статут Великого князівства Литовського 1566 (Волинський статут) і Статут Великого князівства Литовського 1588, які, як він вважав, пов'язані між собою. Кожен попередній був джерелом наступного. Вже в «Передмові» він висловив свою точку зору, що литовське право є російським правом.

Надалі його кар'єра складалася досить успішно. Спеціальним наказом попечителя Київського навчального округу від 13 березня 1898 року йому було дозволено читати лекції як приват-доценту університету з початку нового навчального 1898-1899 року. Але вже 4 жовтня 1898 І. О. Малиновського призначено на посаду екстраординарного професора Імператорського Томського університету за кафедрою історії російського права. У Томську з 1 липня 1900 до 1903 року він був почесним мировим суддею томського окружного суду. У 1900-1902 роках І. О. Малиновський у канікулярний час збирав матеріали для майбутньої дисертації в архівах Москви, Києва та інших міст. 1904 року в раді юридичного факультету Київського університету І. О. Малиновський захистив дисертацію на ступінь магістра державного права, в якій обґрунтовував, що в основі

державного ладу стародавньої Росії (Русі) було три начала: монархічне, аристократичне і демократичне.

Життя і наукова діяльність І. О. Малиновського, з моменту створення в Росії 1905 року Конституційно-демократичної партії (партії Народної Свободи), суттєво змінилося. Він не лише вступає в члени цієї партії, а й стає пропагандистом її ідей, виявляючи небувалу толерантність.

І. О. Малиновського помітили як ученого. «Так, – зазначав І. Б. Усенко, – на першу значну працю І. О. Малиновського – монографію «Вчення про покарання за Литовським статутом», опубліковану університетом Св. Володимира (за підсумками конкурсу студентських робіт) позитивну рецензію в альманасі юридичної товариства при Санкт-Петербурзькому університеті дав А. Міхельсон. З часом низку хвалебних відгуків спричинила головна праця вченого «Рада Великого князівства Литовського в зв'язку з Боярською думою давньої Росії». Перша частина була ним захищена як магістерська, а друга – як докторська дисертація. Висока оцінка цього дослідження знайшла відображення в інформації газети «Право» про гостру наукову дискусію під час захисту магістерської дисертації І. О. Малиновського. З часом монографію ... було нагороджено в 1914 р. премією ім. П. М. Батюшкова Російської академії наук, як найкращу працю з історії Південно-Західного краю» [2, с. 5].

1909 року в Томську він видав книгу «Кривава помста і смертна кара», яка неоднозначно була оцінена критиками. Він виступив за скасування смертної кари. У цій роботі засуджувався самодержавно-бюрократичний і кріпосницький лад, який в Росії повинен поступитися місцем новому, республіканському і демократичному порядку. Через те, що це не було зроблено вчасно, то ліквідація старого порядку в Росії відбувалася революційним шляхом. На думку І. О. Малиновського,

революція в Росії 1905 року «є пізніший в російській історії момент відродження кровної помсти» [4, с. 3]. Причина цього явища в соціальній нерівності, соціальній несправедливості, які породжують зло і помсту. Терор уряду Малиновський розглядав як форму репресій. Вироки страти, на його думку, не є «кримінальним покаранням, а кровною помстою. В їх основі лежить не ідея права, просвітлена розумом і облагороджена моральними початками, а тваринний інстинкт, який спирається на грубу силу» [4, с. 76]. Важливим був висновок автора про те, що «закони про смертну кару завжди було спрямовано ... проти нижчих класів суспільства ...» [4, с. 109].

Після видання книги авторитет І. О. Малиновського виріс. «Восени 1910 р. його обирають деканом юридичного факультету, але І. О. Малиновського не було затверджено на цій посаді Міністерством народної освіти» [3, с. 107]. 1911 року за свою книгу «Кривава помста і смертна кара» І. О. Малиновського було притягнуто до юридичної відповідальності за 129 статтею Кримінального Уложення. Вироком Омського окружного суду від 27 вересня 1912 його було засуджено і винесено вирок з призначенням покарання у вигляді місячного терміну тюремного ув'язнення.

Зазнавши осуду за свою книгу, І. О. Малиновський був звільнений 4 жовтня 1911 з професорів Томського університету і зарахований до Міністерства народної освіти [3, с. 108].

7 лютого 1913 в Імператорському Харківському університеті І. О. Малиновський захистив докторську дисертацію, а 16 березня 1913 йому видали диплом доктора державного права.

7 жовтня 1913 його призначено екстраординарним професором Імператорського Варшавського університету за кафедрою історії російського права, де його захоплено зустріли студенти та професура.

Опинившись у Варшаві, він правильно оцінив політичну психологію поляків, їх ставлення до росіян. Росіяни у Варшаві були небажані і вважалися завойовниками.

З 14 липня 1914 року він є ординарним професором Імператорського Варшавського університету за кафедрою історії російського права. 1915 року Імператорський Варшавський Університет було евакуйовано до Ростова-на-Дону. Серед професорів, які прибули до Ростова-на-Дону був й І. О. Малиновський.

Внаслідок телеграми товариша міністра Народної освіти від 14 березня 1917 І. О. Малиновського було звільнено зі служби.

Ростовський період його науково-педагогічної діяльності збігся з кризою політичної влади в Російській імперії та актуалізацією проблеми форми Російської держави. 2 вересня 1917 Тимчасовий уряд Росії оголосив про те, що Росія за формою правління є республікою. І. О. Малиновський починає писати брошури, в яких прославляє республіканський лад в Росії. У Ростові-на-Дону були опубліковані його роботи «Монархія і республіка», «Установчі збори», «Партія Народної Свободи і революція», «Ф. Ф. Кокошкін». Він публікує багато статей у газеті «Приазовський край».

Малиновський, як ліберал, був переконаний в еволюційному шляху розвитку суспільства. Через це абсолютна монархія в Росії мала бути замінена монархією обмеженою, а на зміну обмеженої монархії повинна була прийти республіканська форма правління.

На думку І. О. Малиновського, «республіка, саме демократична республіка як більш досконала форма державного устрою. Нам, росіянам, які впродовж століть задихалися в лещатах самодержавства, ідеал політичного досконалості уявляється у вигляді народоправства» [5, с. 5-6]. Чому республіка? А тому, що, на думку І. О. Малиновського, республіка є найбільш чистий вид народовладдя. Коли народ вирішує задвдання встановити нову форму правління, то, на думку І. О. Малиновського, він повинен надати перевагу республіці. І. О. Малиновський вважав, що «Самодержавство не самобутня підвалина російського життя, не споконвічне начало російської історії. Це явище історичне. За змінених умов історичного життя російського народу воно повинно було зійти з історичної сцени і поступитися своїм місцем іншому способу правління» [5, с. 13].

І. О. Малиновський писав, що про республіку в Росії мріяв ще імператор Олександр I, багато декабристів і всі революціонери другої половини XIX – початку XX століття. Вчений відзначав: «Після опублікування маніфесту 17 жовтня 1905 р. юридично, а після відкриття засідань Державної Думи 27 квітня 1906 фактично, Росія стала конституційною державою у формі обмеженої монархії» [5, с. 17]. За 11 років після встановлення в Росії обмеженої монархії народ побачив недосконалість монархічної форми правління. Фактично саме життя висунуло вимоги заміни монархії республікою. «Якщо раніше, лише якихось 11-12 років тому, встановлення республіки було б актом насильства над російським народом, над його політичними поглядами та традиціями, то тепер актом насильства над російським народом була б реставрація монархії» [5, с. 25].

Ще раніше, VII З'їзд партії Народної Свободи, за пропозицією її лідера Ф. Ф. Кокошкина, прийняв резолюцію «Росія повинна бути демократичною парламентською республікою». Цю форму правління члени партії збиралися захищати в Установчих Зборах. Найбільш досконалою формою народоправства, на думку І. О. Малиновського, слід вважати «республіку демократичну і парламентську» [5, с. 29].

Після звільнення з місць позбавлення волі І. О. Малиновський працював в Академії наук України і досліджував звичаєве право.

Влітку 1918 року, на підставі наказу ректора від 7 червня, І. О. Малиновський їде в наукове відрядження по Росії та за кордон [7, арк. 1].

15 вересня декан юридичного факультету Ф. Ф. Зігель (1845-1921) просить дозволити виділити І. О. Малиновському 100 рублів авансом на придбання новітньої політичної літератури для кабінету російського права, яка з'явилася після перевороту. 30 вересня це клопотання підписав ректор [7, л. 2].

1918 року в ростовському кооперативному видавництві «Єднання» були опубліковані його «Лекції з історії російського права», які представляють чудовий посібник з вивчення історії російського права і методичний посібник з викладання цієї юридичної дисципліни. Коли в Ростові-на-Дону до влади прийшов А. І. Денікін, начальником управління народної освіти стає приятель Малиновського – професор М. М. Малінін, який запропонував йому посаду свого заступника.

Ще до взяття Ростова-на-Дону «більшовиками», І. О. Малиновський «на початку другої половини грудня» 1919 року їде до Царицина. Метою поїздки були видавничі справи кооперативного товариства «Єднання», головою правління якого він був. Однак через бої, як він сам зазначав, «не

вдалося ні проїхати в Царицин, ні повернутися назад до Ростова. Після довгих поневірянь я потрапив наприкінці грудня 1919 року до Катеринодара, звідки припускав при першій можливості виїхати до Ростова» [7, л. 26]. Але проїхати до Ростова було так само неможливо, й І. О. Малиновський скористався запрошенням економічного факультету Кубанського політехнічного інституту почитати лекції. Йому запропонували прочитати спеціальний курс лекцій з історії державного ладу Росії (сам він пізніше писав, що читав лекції з історії Російського права). Про це йому видали довідку з печаткою і за підписом декана економічного факультету від 1 квітня 1920 [7, л. 25]. У цій подорожі І. О. Малиновського багато незрозумілого. Як він, наприклад, вирушивши на схід до Царицина, опиняється західніше Ростова в Катеринодарі?

11 квітня 1920 року І. О. Малиновський повертається з Катеринодара до Ростова-на-Дону. Їхав він з міста при «білих», а повернувся при «більшовиках». Про його повернення донесли в Донський НК.

3 травня І. О. Малиновський звернувся із заявою до Голови Комітету Професійного Союзу Донського університету з проханням видати йому платню і пайку [7, л. 27], які йому не заплатили.

4 травня Місцевком профспілки розглянув його заяву і вважав за можливе залучати Малиновського як фахівця. Проте, 6 травня в Місцевком профспілки університету надійшла заява з ДонНК, в якому зазначалося, що можливим залучати І. О. Малиновського як фахівця можливо, «якщо на те буде отримана санкція ДонНК». Але оскільки це рішення місцевкому було прийнято до першотравневої амністії, то його потрібно переглянути [7, л. 36]. З'явилася явна загроза втрати І. О. Малиновським роботи. Він це відчув, а тому вже наступного дня 7 травня 1920 написав листа до Комітету Професійного Союзу службовців Донського університету, в

якому зазначав: «4 сього травня комітет прийняв постанову з приводу моєї заяви від 14 минулого квітня. Я змушений заявити, що зазначена постанова для мене не прийнятна, і з'ясувати за яких підстав.

1). Як викладач вищої школи, і діяч науки і освіти, я вважаю нижче своєї гідності звертатися за власною ініціативою до тої установи, яка покликана наглядати за політичною благонадійністю громадян, з проханням дозволити мені займатися моєю професійною діяльністю.

2). Вважаю також, що не відповідає завданням Професійного Союзу працівників культури і освіти вимагати санкцій своєю постановою від сторонньої установи, що переслідує інші цілі, які нічого спільного не мають з наукою та освітою.

3). Вважаю, що принципово неприпустимо змішання політики з наукою та освітою. Школа загалом і вища школа зокрема, повинні стояти поза політикою. У найпохмуріші часи старого режиму політика втрутилася в школу, і це завдавало величезної шкоди шкільній справі. При новому ладі потрібно уникнути цих помилок минулого.

4). У будь-якому разі, зараз питання про політичну благонадійність відпадають через оголошену Всеросійським Центральним Виконавчим Комітетом Рад амністію.

5). Вказуючи на те, що втручання політики в шкільну справу неприпустимо і що через оголошення амністії відпадає і власне питання про політичну благонадійність, я аж ніяк не хочу скористатися цим для того, щоб приховати від товаришів свої політичні переконання, раз комітет ними цікавиться [7, л. 24] ... Я завжди стояв і продовжую неухильно стояти на тій точці зору, що влада має належати народу, бо така влада в змозі керувати державою в інтересах народу, що праця лежить в основі суспільного життя, що неприпустима експлуатація привілейованою

меншістю маси трудового населення. Цю точку зору я розробляв і розвивав у своїх працях, і на своїх лекціях, у доповідях, статтях тощо. З цієї точки зору ідеї радянської влади, як влади трудового народу, цілком відповідають моїм переконанням. ... Але в той само час я відкрито протестував і при старому режимі, і при новому радянському ладі проти тих методів управління, які суперечать моїм переконанням про народне благо, про свободу, про права людини і громадянина, про справедливість: я протестував проти страти, розстрілів, самовільних арештів, насильства і свавілля, грабежів, руйнування культурних цінностей. Не я один протестував. Протестувала вся інтелігенція. Зокрема, дуже різко протестував відомий письменник Максим Горький [7, л. 25] ... Я не можу не вітати скасування страти радянською владою тепер. Але я не міг протестувати раніше, коли так часто застосовувалася страта.

Через все викладене я прошу Комітет виключити в постанові від 4 травня ... санкції ДонНК.

І. Малиновський.

7 травня 1920» [7, л. 25].

12 травня Місцевком профспілки Донського університету направив В.о. ректора А. Евлахову лист про те, що не бачить «перешкод щодо допущення професора Малиновського до читання лекцій з отриманням платні» [7, л. 30].

Платню і продовольчий пайок вирішено було видавати І. О. Малиновському з 14 квітня 1920 року.

Однак таке рішення профспілки та ректорату не влаштувало співробітників Донської НК. З 16 червня за І. О. Малиновським встановлюється негласне спостереження, а 30 червня 1920 року його заарештовано Донською Надзвичайною Комісією і поміщено до в'язниці.

Незабаром була заарештована і його старша дочка Марія Ходжаєва. Після арешту І. О. Малиновського ректор Донського університету професор А. Євлахов особисто написав Комісару народної освіти А. В. Луначарському лист, в якому повідомлялося:

«30 червня ц.р. Донською Надзвичайною Комісією ... арештований професор Донського Університету І. О. Малиновський – один з кращих фахівців з історії політичного та соціального ладу Росії і історії Західної Росії ...» [7, л. 21].

Під час допиту в Донській НК про винуватців погромів в Ростові-на-Дону він сміливо заявив, що погроми, грабежі квартир і магазинів були при Радянській владі і за безпосередньої участі червоноармійців і частини громадян, що революція в Росії, яку організували більшовики, не відповідає вченням К. Маркса, який вважав, що лише крайній розвиток капіталізму призведе до встановлення соціалізму. На його думку, «в Росії, де 80% сільського населення і де капіталізм зробив перші боязкі кроки», соціалізм неможливий.

У червні-грудні 1920 року Малиновський перебував під арештом в Ростовській в'язниці, а потім був переведений до в'язниці ВНК у Москві.

Після вироку президії ВНК з 28 грудня 1920 до 9 вересня 1921 року і з 1 липня 1922 до квітня 1925 І. О. Малиновський відбував покарання в Іванівському таборі особливого призначення НКВС РРФСР. Цей табір створили в 1919 році на території колишнього Іоанна-Предтечинського жіночого монастиря. І. О. Малиновський в таборі працював у друкарській майстерні і займався просвітницькою роботою. Він прочитав 37 лекцій з історії російської культури, проводив заняття в школі щодо ліквідації неписьменності. Інститут радянського права Народного комісаріату юстиції РРФСР залучив його до написання наукових робіт. Досліджуючи

біографію цього періоду життя І. О. Малиновського В. Т. Окіпнюк зазначав: «На ученого була поширена практика використання радянською владою ув'язнених спеціалістів за своїм основним профілем з відповідним звільненням від покарання або пом'якшення існуючого режиму відбування покарання. Саме це дало можливість І. О. Малиновському з 9 вересня 1921 звільнитися з-під варті» [8, с. 119]. Однак клопотання про дострокове звільнення І. О. Малиновського 20 вересня 1921 слідчою частиною Президії ВНК було відхилено.

Численні листи з проханням звільнити ні в чому не винного вченого, його працьовитість і чесність врятували йому життя і посприяли достроковому звільненню з місць позбавлення волі після двох років перебування в таборі неподалік від міста Іванова. Вченого залучають до роботи в Інституті радянського права, але зобов'язують щотижня відмічатися в Покровському таборі примусових робіт в Москві.

«В Інституті радянського права І. О. Малиновський працював у секції судового права та кримінології, в секції конституційного права та у відділі правових матеріалів. Він брав участь у розробці проекту Кримінального кодексу РРФСР, підручника з кримінального права для народних суддів і слідчих, а також підготував низку цінних наукових праць в галузі радянського права – «Кримінальний кодекс РРФСР і старе кримінальне законодавство», «Про майнові злочини за кримінальним кодексом», «Про злочини проти особистості за кримінальним кодексом», «Рішення народних судів як матеріал для вивчення революційної правосвідомості», «Історичні і психологічні основи радянської конституції», «Огляд газетних матеріалів за радянським правом» та інші» [8, с. 119-120].

Чергове клопотання про скасування щотижневої явки для реєстрації в Покровському таборі примусових робіт закінчилося тим, що 13 червня

1922 року за рішенням Президії ГПУ РРФСР його було повторно заарештовано 1 липня 1922 року і відправлено до Іванівського табору. У таборі він пише розділ до підручника з кримінального права, історію Іванівського табору примусових робіт. У квітні 1925 року І. О. Малиновський був звільнений достроково з табору на два місяці раніше встановленого вироком строку.

17 лютого 1926 на ім'я ректора Донського університету з Всеукраїнської академії наук прийшов лист, в якому містилося прохання передати документи і книги колишнього професора Варшавського та Донського університетів у 1913-1920 роки І. О. Малиновського, оскільки він тепер працює дійсним академіком за кафедрою звичаєвого права Української академії наук. 26 лютого на адресу АН України було надіслано: 1) копія формулярного списку; 2) диплом № 1190 доктора державного права на ім'я І. О. Малиновського, 3) метрика № 3518 [4, л. 4].

Період роботи І.О. Малиновського у Всеукраїнській академії наук ретельно досліджено співробітниками Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України. І.Б. Усенко навіть заявив про створення цілого напрямку в науці – «сучасного Малиновськознавства» [2, с. 5].

Т. І. Бондарук зазначила, що І. О. Малиновський за своє життя написав «... близько 200 праць, більшість з яких є монографічними розробками різних проблем історії права, кримінального права, пенітенціарної системи. Каральної політики тощо» [9, с. 23]. У період з 1925 до 1928 року він написав багато праць з кримінально-виконавчого права, пенітенціарного законодавства. Серед них «Редакційні похибки виправно-трудового кодексу» (1925), «Каральна політика Радянської влади і Виправно-трудова кодекс» (1925), «Суворі ізоляція» (1926), «Кари майнові і кари особисті»(1927), «Виправно-трудова кодекси окремих

республік або Виправно-трудоий кодекс СРСР?» (1928) та інші роботи. Пропонуючи ідею про те, що режим у місцях позбавлення волі повинен поєднувати примусову працю та культурне просвітництво засуджених, але при цьому фізичний вплив і приниження людської гідності повинні бути виключені, а короткострокове ув'язнення непотрібним, І. О. Малиновський, за влучним твердженням, Т. І. Бондарук, пропонував концепцію розвитку пенітенціарної системи, яка ним «...була вистраждана на власному досвіді перебування в таборах ...» [9, с. 26].

У сучасний період, коли в Росії іноді обговорюється питання про те, чи врятує країну монархічна форма правління, якою повинна бути форма правління, ідеї І. О. Малиновського про монархію і республіку набувають особливої актуальності. У його працях дано аналіз еволюції форми правління російської держави початку ХХ століття, чітко відображено правосвідомість вченого з ліберально-демократичними поглядами періоду революцій 1917 року, громадянської війни і перших років перебування більшовиків при владі в Росії. Політична криза в лютому – жовтні 1917 року в Росії суттєво змінила в країні форму держави, економічне життя і культуру суспільства, торкнувся долі кожного громадянина імперії. Бурхливо розвивалася російська політична і правова думка. Проте її розвиток в самій Росії незабаром був перерваний провідниками більшовизму. І лише в період «перебудови» і на початку ХХІ століття вчені України та Росії отримали можливість ознайомитися з роботами мислителів російського зарубіжжя М. М. Алексєєва, І. О. Ільїна та інших. Останніми роками вчені виявляють все більшу цікавість до спадщини І. О. Малиновського – чудового вченого, громадського діяча і політика.

Його творчості вже присвячено кілька наукових конференцій [10]. У Національному університеті «Острозька академія» щорічно проводяться

«Малиновські читання». Ім'ям академіка І. О. Малиновського в містах Острог і Рівне названо вулиці. Забуте на сімдесят років за радянської доби ім'я вченого і його праці з 1992 року стали цікавити вчених Росії, України, Білорусії, Польщі та інших країн.

Список використаних джерел:

1. Диновский Д. М. Творчість О. О. Малиновського: сучасність та Рівненщина / Д. М. Диновский // Наукова спадщина академіка О.О. Малиновського і сучасність. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції 4-5 грудня 2008 р. – Рівне, Київ, 2010. – 232 с.
2. Усенко І. Б. Історіографія життя та діяльності І. О. Малиновського / І. Б. Усенко // Наукова спадщина академіка О. О. Малиновського і сучасність. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції 4-5 грудня 2008 р. – Рівне, Київ, 2010. – 232 с.
3. Некрылов С. А., Фоминых С. Ф. Томский период в жизни Иоанникия Алексеевича Малиновского // Наукова, просвітницька, громадська та політична спадщина академіка І. Малиновського І сьогодні. Матеріали 1-го Міжнародного науково-практичного семінару 16 березня 2012 року, м. Острог. – Острог, 2012. – 224 с.
4. Малиновский И. А. Кровавая месть и смертная казнь. Выпуск второй / И. А. Малиновский. – Томск, 1909.
5. Малиновский И. А. Монархия и республика / И. А. Малиновский. – Ростов-на-Дону, 1917.
6. Государственный архив Ростовской области. Ф.527; О.1; Д.429.
7. Государственный архив Ростовской области. Ф.46; О.3; Д.471.
8. Окіпнюк В. Т. Перебування О. О. Малиновського в Іванівському таборі особливого призначення / В. Т. Окіпнюк // Наукова,

просвітительська, громадська та політична діяльність академіка І. Малиновського і сьогодення. Матеріали І-го Міжнародного науково-практичного семінару 16 березня 2012 року, м. Острог. – Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2012. – 224 с.

9. Бондарук Т. І. До концепції видання вибраних праць І. О. Малиновського / Т. І. Бондарук // Наукова спадщина академіка О. О. Малиновського і сучасність. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції 4-5 грудня 2008 р. – Рівне, Київ, 2010. – 232 с.

10. Матеріали І Міжнародної науково-практичної конференції «Малиновські читання», м. Острог, 16-17 листопада 2012 року. – Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2012 – 316 с.

Іванніков І. А.

Історик російського права Іоанникій Олексійович Малиновський: життя і діяльність

Стаття присвячена короткому викладу наукової та громадської діяльності професора права Іоанникія Олексійовича Малиновського. Період життя І. А. Малиновського з 1917 до 1920 року в Ростові-на-Дону був найяскравішим у його науковій та суспільно-політичній діяльності і найважчим в його долі. У цьому місті він опублікував найголовніші свої політичні роботи. 1920 року його було заарештовано і відправлено для відбування покарання в місце позбавлення волі. Забуте в СРСР на сімдесят років ім'я вченого і його праці з 1992 року знову стали привертати до себе увагу істориків держави і права.

Ключові слова: І. О. Малиновський, форма правління, смертна кара, політика і наука.

Иванников И. А.

Историк русского права Иоанникий Алексеевич Малиновский: жизнь и деятельность

Статья посвящена краткому изложению научной и общественной деятельности профессора права Иоанникия Алексеевича Малиновского. Период жизни И.А. Малиновского с 1917 по 1920 годы в Ростове-на-Дону был самым ярким в его научной и общественно-политической деятельности и самым тяжелым в его судьбе. В этом городе он опубликовал самые главные свои политические работы. В 1920 году он был арестован и отправлен для отбывания наказания в места лишения свободы. Забытое в СССР на семьдесят лет имя ученого и его труды с 1992 года вновь стали привлекать к себе внимание историков государства и права.

Ключевые слова: И. А. Малиновский, форма правления, смертная казнь, политика и наука.

Ivannikov I. A.

The historian of Russian law Ioannikii Oleksiiovych Malinovsky: the life and activities

The article is devoted to a summary of the scientific and public activities of professors of law Ioannikii Oleksiiovych Malynovskyi. Period of life I. A. Malinowski from 1917 to 1920 years in Rostov-on-Don was the brightest in his scientific and socio-political activities and the most difficult in his life. In this city he published the most important of his political work. In 1920, he was

arrested and sent to serve their sentences in places of deprivation of liberty. Forgotten in the Soviet Union for seventy years the name of the scientist and his works since 1992, once again attracted the attention of historians of state and law.

Key words: I. A. Malinovsky, form of government, death penalty, policy and science.